

בית מדרש

575

פרשת תזריע מצורע

זמני כניסת ויציאת השבת

★

☾

ירושלים 20:00 18:44

בני ברק 20:02 19:02

ציריך 21:35 20:00

וינה 21:24 19:55

אנטוורפן 22:21 20:48

פריז 22:04 20:39

לונדון 21:21 20:11

דבר הישיבה

אין דברי תורה מתקיימין - אלא במי שממית עצמו עליה

מסופר על מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שבחדרו שבישיבה היתה לו ספה שעל גבה היה מיסב שוכב ומייגע את מוחו בחשיבה מאומצת. מעמל הריכוז היו פניו מתלהטות, הזיעה היתה ניגרת מפניו פלגים פלגים, והעורקים במצחו היו תופחים כמאיימים להתפסק. החברותות היו צוללים יחד אותו למצולות ים החכמה, ומי הטוהר היו אופפים אותם מכל עברי ישותם ומנתקים אותם מעולם ומלואו. אהבת התורה שלו היתה מדבקת, ובמחיצתו למדו והתרגלו לעמול בתורה ושוב לעמול בה. בלימוד השוטף היתה נקודה זו - היגיעה - ערך מוביל והיו מקרים מיוחדים שנחרטו עמוקות בלב החברותות.

באחד מימי החורף המקפאים בא הגר"ח ללמוד כשהוא עוטה מעיל פרווה. בלהט הלמוד ועמל העיון הוחם לו וגופו החל מגיר פלגי זיעה, בתחילה פשט את מעילו החם. לאחר מכן נאלץ להסיר אף את מעילו התחתון. כשנסחף בריחא דאורייתא, הסיר אף את אפודתו והמשיך ללמוד כשרק כותנת דקה לגופו.

הגר"ח למד ירושלמי עם חברותא עד לשעת לילה מאוחרת במהלך הלימוד התגבשו פעם שבע או שמונה דרכים שונות להבנת הסוגיא, למחרת חזר הגר"ח כהרגלו באופן תמציתי על הלימוד מאתמול. כלאחר יד, פרש לעיני החברותא את כל הדרכים שהועלו בלילה הקודם. החברותא מגדולי תלמידי ישיבת מיר חלשה דעתו כיצד אפשרי הדבר לזכור כך את הדברים? אני אינני זוכר דבר!

מה עשית אתמול לאחר שנפרדנו? - הקשה ר' חיים. הלכתי לישון. ואני השיבו - הגר"ח - נכנסתי

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתי הישיבה" (מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

צ'ק של הרמ"א - גם כן טוב

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ג).

מרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, היה נודע כמחזיק עצום של תלמידי חכמים, לבד מה שדאג לבני הישיבה. וכך היה דרכו, כל אברך בעל כשרון שפגש וחשב שיכול לגדול להיות תלמיד חכם לקח את הוצאת מזונותיו על כתפיו כדי שיוכל ללמוד בלא הפרעות. ובגלל כן היה הגר"א מחזר אחרי כיבוד הסנדקאות ומשתדל לכך מאוד אף אם היה בא לו בטרחות גדולות, כי כתב הרמ"א (יו"ד סי' רסה סעיף יא) "דכל סנדק הוי כמקטיר קטורת, ואמרינן גבי קטורת (יומא כו.) 'חדשים לקטורת' מפני שהיא מעשרת", והוא הרי היה צריך להרבה כסף למען מטרותיו.

את ספיקו לפני הגאון רבי יצחק זאב מברסק זצ"ל, דהנה כתב בבניאור הגר"א (שם אות מו) "ולעולם לא ראינו סנדק שמתעשר", ולכן שאל הגר"א, כי אם אכן הסנדקאות מעשיר אז צריך הוא להתאמץ ולנסוע לכיבוד זה גם למרחקים, משום מסירות נפש על לימוד התורה שבזה יוכל להחזיק את הת"ח ללמוד, אולם אם כדברי הגר"א אינו צריך לטרוח כ"כ להיות סנדק בברית, השיב לו הגר"א: "צ'ק של הרמ"א הוא ג"כ טוב", כלומר אם הרמ"א כתב שסנדקאות מעשיר, הרי שהוא ערב להעשיר את הסנדק, ואף שהגר"א חולק עליו מ"מ הבטחתו של הרמ"א ג"כ טוב...

מפי ספרים וסופרים

בזקנותו כשכבר היה קשה לו לנסוע לסנדקאות, שטח

לקח מאלף לתשובה - מהמצורע

והסגירו הכהן (יג, ה).

הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה לומד מדיני המצורע תוספת לקח ומוסר השכל.

הנה, כל ענין טומאת המצורע ותכליתה היא כדי שיתעורר לתשובה ולתיקון מעשיו. אך כמו אצל כל חוטא, ישנם כמה דרגות ומצבים. בתחילה הריהו "מצורע מוסגר" ואם אז יתעורר לשוב, יירפא ויטהר.

אך אם מתעקש האדם שלא להתעורר לתשובה ועדיין עומד במרי, או אף אם דוחה את תיקון מעשיו לכשיפנה, כי אז נטמא ונעשה "מצורע מוחלט". עתה כבר שקוע הוא בתחתית המדרגה וכדי לצאת ממצבו

זה רבו הקשיים והמכשולים.

ומעתה נשכיל בדרכי התשובה הראויות לו לאדם. צאו וראו את ההבדל שבין הממהר לשוב לבין המתמהמה. הנה, אם ממהר ומזדרז לתקן מעשיו ולשוב בתשובה, כי אז בנקל יעלה הדבר בידו וישוב ויטהר. אך אם יתמהמה ולא יחוש לשוב, כי אז יתדרדר לשפל תחתית ותכבד עליו העבודה ותקשה עליו הדרך לתשובה כעול וכמשא כבד מנשוא.

מליץ יושר <

ולבקר בהיכלו

תורה מחזרת
 על אכסניה שלו:
 זמן קיץ פתיחת
 בית מדרש נוסף
 בישיבת מיר
 בבית המדרש
 ויזניץ שומרי
 אמונים שם
 הוקמה ישיבת
 מיר בשכונת בית
 ישראל

הטעם שטהרת המצורע תלוי בדיבורו של הכהן

כל ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו (יג, מו).

בפרשת נגעים, חכמינו אמרו שהנגעים מגיעים כעונש על דיבור רע, ממש כמו "מידה כנגד מידה". אדם שחלה בנגעים צריך להיות מבודד, "בדד ישב", וזה שונה מסוגים אחרים של טומאה.

הכהן הוא זה שקובע אם הנגע טמא או טהור, "לכל מראה עיני הכהן", ועד שהוא לא קבע, האדם לא נחשב לטמא או טהור. גם כהן צעיר או לא מאוד חכם יכול לעשות זאת, אבל אם יש שאלה קשה, חכם אחר נותן לו את ההוראה, והכהן רק אומר אותה בקול רם.

לגבי הטהרה, מסביר **החפץ חיים** כיון שהנגעים קשורים לדיבור רע, לכן הטהרה נעשית באמצעות 'דיבור' הכהן, ש"שפתי כהן ישמרו דעת". הספורנו הוסיף שזה גזירה משמיים שהכהן הוא זה שמטמא ומטהר, כדי שהאדם החולה יתבונן במעשיו ויתפלל, ושהכהן יתפלל עליו גם כן. מכיוון שהטומאה הזו מגיעה על חטא הדיבור הרע, היא גורמת לאדם לחשוב על מעשיו, בניגוד לסוגי טומאה אחרים.

(מורנו הגאון הרב אברהם צבי שמואלביץ צוק"ל)

מה יתן לך ומה יוסיף לך - לשון הרע

כתיב בתהלים: מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה (תהלים קכ, ג).

שמעתי לפרש פסוק זה בשם מרן הגרי"ש אלישיב (שליט"א) [צוק"ל], עפי"מ דאיתא בערכין (טו, ב), אמר ריש לקיש מאי דכתיב (קהלת י, יא) 'אם ישוך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון, לעתיד לבא מתקבצות כל החיות ובאות אצל הנחש ואומרות ארי דורס ואוכל זאב טורף ואוכל, אתה מה הנאה יש לך, אומר להם וכי מה יתרון לבעל הלשון.

והנה אצל הנחש יש שני אופנים של הכשה שאין לו בהם הנאה, א. כשמכיש ואינו אוכל, דארי דורס ואוכל, אבל הנחש בדרך כלל מכיש ואינו אוכל, ואין לו הנאה בעצם ההכשה, אלא רק נושך על מנת להשליך ארס ולהזיק, ב. גם כשהנחש מכיש על

מנת לאכול ואוכל דבר טוב, מ"מ אין לו בו הנאה יותר מעפר, שהרי בכל מה שאוכל הוא מוצא טעם עפר (יומא עה, א), ומה שאוכל דבר שיש בו טעם אינו מוסיף לו כלום.

והוא הדבר מצינו גם אצל המספר לשון הרע, א. בדרך כלל אדם מדבר לשון הרע כדי להזיק לשני ואין לו בזה שום כוונה שיהא לו רווח ותועלת מזה, והריהו מכה רעהו בסתר בלא שום תועלת, ב. יש אופן של סיפור לשה"ר כשיש לו כוונה לתועלת עצמו, כיון שהשני מתחרה שלו וחושב שעל ידי הלשון הרע ישפיל אותו ושוב לא יהא לו מתחרה, אמנם גם זה לא יוסיף לו כלום, כי הרי הכל משמיא, ולשון

למיטתי טמנתי את ראשי מתחת לכת כדי שלא אעיר את חברי, וזעקתי לתוכו שוב ושוב במשך כמה שעות את כל המהלכים בסוגיא כדי לתקוע אותם בראשי. מה הפלא אם כן, שאני זוכר!

במקרה אחר בעת הלימוד, הזכיר הגר"ח כי בענין זה היו לו בשעתו ארבע עשרה קושיות, כדרכו החל מונה את הקושיות, והנה התברר כי קושיא אחת נשמטה מזיכרונו. החברותא היה מוכן להסתפק בשלוש עשרה אך ר' חיים לא ויתר. פעמים מספר סיכם את כל הסוגיא לאורכה ולרחבה לפרטי פרטי ולא הניח לדבר עד שגם הקושיא הארבע עשרה עלתה מתהום הנשיה. מקרים כאלה ואחרים הבהירו לחברותות ולתלמידים את מהות המושגים: לימוד, חזרה, סבלנות וכח רצון.

(מח ולב - עמ' כו)

הרע שיאמר על חבירו לא ישנה מאומה [ואולי רק יקלקל], ושני אופנים אלו שאין הנאה לבעל הלשון, הם כנגד שני האופנים של הכשת הנחש.

וזהו הביאור בפסוק "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה", והיינו **מה יתן לך** כשאתה מדבר לשון הרע בלי חשבון של תועלת, **ומה יוסיף לך** כשאתה חושב שתפיק מזה תועלת זה גם לא יוסיף לך כלום, כי הפרנסה שלך והפרנסה של חברך הכל מן השמים. (משולחן רבי אליהו ברוך)

"הודאה היא כמו הודאת בעל דין, כלומר שאדם מודה בחיובים שהוא מחויב לחברו ומודה בהם, וההודאה מחייבת אותו כמאה עדים... וכמו כן ההודאה שמודים להקב"ה כשהיא בתוך רבים, הרי היא הודאה המחייבת"

דברים נפלאים בעניני הודאה לה' בפני רבים, כתב מורנו הגאון הגדול רה"י אברהם יצחק ברזל (בהקדמה לספרו עיוני רש"י - חלק שמות):

והענין השני הוא עצם ההודאה והשבח להשי"ת שע"י ההודאה מתרבה כבוד שמים, והרי באמת מי אנחנו שנוכל להודות, כמו שנאמר אילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו אין אנחנו מספיקים להודות, אלא שכמה שנודה ביחיד וברבים נרבה כבוד שמים בזה שנתחזק לראות איך השגחתו הפרטית עלינו תמיד."

כן, האדם מכיר ומודה בחסדי ה' שעשה עמו, ומודה במה שהוא נתחייב עליהם.

והנה בהודאת בעל דין, מבואר בגמרא (סנהדרין ל, ב) שאם אדם מודה בפני עדים, שוב אינו יכול להשתמט ולומר משטה אני בך. וההודאה היא בתוקף גדול, וכמו כן ההודאה שמודים להקב"ה כשהיא בתוך רבים, הרי היא הודאה המחייבת.

כתיב בספר תהילים (קט, ל): "אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו". אנו רואים שיש חשיבות מיוחדת להודאה כשהיא ברבים. הסיבה לכך היא שבכל הודאה יש שני עניינים: הראשון הוא שהודאה היא כמו הודאת בעל דין, כלומר שאדם מודה בחיובים שהוא מחויב לחברו ומודה בהם, וההודאה מחייבת אותו כמאה עדים. כמו

הגאון רבי זונדל קרויזר זצ"ל

בעל אור החמה | אייר תשע"ד

אפשר להרגיש אצלו מהו רובץ בין המשפטיים לרגע אחד בכדי שיוכל להמשיך שעות ארוכות ביגיעת התורה.

תקופה מסוימת אף למד בישיבת בריסק בחברותא עם מרן הגר"ד סולוביציק זצ"ל והיו מקושרים זה עם זה בעבודות אהבה.

בקי בחדרי התורה

ידיעותיו בתורה היו לשם דבר בקרב בני ירושלים שהשתאו על עוצם בקיאותו. הגר"ז זצ"ל היה ידוע כש"ס-איד. הש"ס כולו היה אצלו כמאן דמנח בקופסא. עשרות רבות של פעמים גרס ושינן את מסכתות הש"ס. למד, חזר, ושוב שינן, וחזר חלילה. מעולם לא אמר די ולא העלה בדעתו כי כבר יצא ידי חובתו. משאת נפשו ושאיפת חייו היתה להספיק עוד ועוד כהנה וכהנה.

גדלותו בתורה לא הסתכמה בתחום ומקצוע מסוים, אלא בקיאות מדהימה במרחבי התורה וענפיה. חיבורי הרבים "אור החמה" על כל חלקי התורה גילו טפח מן ידיעותיו המרובים וגאונותו הנדירה, כאשר הוא שילב בחיבוריו בקיאות נדירה במסכתות הש"ס, ויחד עמם ראשונים ואחרונים, בקיאות מופלאה בד"ח חלקי שו"ע לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, יחד עם ידיעות עצומות במדרשי ואגדות חז"ל, מאומה לא נשטט ממנו.

גדולי תורה נודעים עמדם ונדהמו איך עבר על כל התורה כולה בהבנה עצומה ומעמיקה, הם גם עמדו ונפעמו מעמקות הפשט שבספריו, הגר"ז אויערבאך זצ"ל התבטא לאחד מבני ביתו שעל קושיה או הערה של ר' זונדל יש להעמיק הרבה.

גם בערוב ימיו ראו הכל את זכרונם ובקיאותו העצומה, בכל שבת בבוקר היו באים עשרות בחורים לשמוע ממנו 'קידוש', והסדר היה שהגר"ז היה מקדש ואוכל מזונות, וכל בחור היה אומר או מקשה קושיה מה שלמד בישיבה, והגר"ז היה עונה לכל אחד בכל מרחבי הש"ס כאילו עתה למד את אותה סוגיא.

עובדה הווה בבחור אחד שאמר להגר"ז איזה דרש"א? אולם הגר"ז בבקיאותו נענה ואמר לו: "אין כזה רש"א? זהו מדברי התוס' והרא"ש", ולבחור אחר אמר: "אין כזה הגר"ע איגר", ולאחר שהראה לו הבחור את הגר"ע בפנים, העמידו הגר"ז על טעותו שלא כתוב שם כפי שהוא הבינו.

ספרי "אור החמה"

מן הנמנע לכתוב על אישיותו הגדולה מבלי להקדיש דברים אודות יצירתו הגדולה של עשרות כרכים בכל מקצועות התורה בשם "אור החמה". ספרים אלו פקיע שמם בהיכלי התורה, כספרי יסוד חשובים בכל מקצועות התורה, ופעם כששאלוהו מדוע משקיע כה הרבה בהוצאת ספריו, התבטא ואמר כי לכל אדם ישנו תפקיד בעולם, והוא חש כי תפקידו בהאי עלמא הוא להעביר מתורתו לדור הזה, ולכך עמל הוא להוציא את כל חידושיו ביגיעה רבה.

ראשי ישיבות קראו לספריו 'מהרש"א של דורנו,

ירושלים, כאשר עבר יחד אתם מספר פעמים על כל הש"ס וד' חלקי השו"ע בעיון.

באותה תקופה גברה התמדתו, כל רואיו הביטו עליו בהתפעלות גדולה בגין התמדתו הנדירה שהיתה למופת ולשם דבר.

סדר יומו כל שנות חייו היה מדהים. הוא היה מתחיל את יומו בשעה 12.30 בלילה כשהקפיד לעלות על יצועו מידי ערב לפני השעה 9.20. כך נהג במשך כל שנותיו, וגם כאשר חגג את שמחות נשואו בניו, שהה במקום עד השעה 8.30 ואז שב לביתו בכדי להתחיל בסדר יומו. ובאותו ערב היה מקדים להשכים לפני השעה 12.30 והיה חוזר להשתתף בחתונה למספר דקות, ומיד שב לביתו בכדי להתחיל בסדר יומו הקבוע שנמשך עד לשעה זו למחרת.

עשרה ראשונים ביסוד ישיבת מיר

הגר"ז זצ"ל נמנה היה עם האריות שבחבורה שנקראו ע"י מרן ראש הישיבה הגה"ח הגר"א פינקל זצוק"ל להיות מהעשרה הראשונים שעל ידם הוקמה הישיבה, לצד גדולי הת"ח שבירושלים ביניהם הגר"ח ברים, הגר"מ לנדא זצ"ל ממקורבי מרן החזו"א.

מרן ראש הישיבה הגר"א פינקל זצ"ל סיפר לבנו של הגר"ז זצ"ל, כי אביו אומר בפני שטיקלעך תורה שהם משלו בלבד, בשונה מאחרים האוספים מספרים או מחברים.

"בישיבת מיר התפרסם כאחד מן האריות שבחבורה. כאשר הגיע ארצה הגר"א פינקל זצ"ל אביו של מרן ראש הישיבה הגר"צ פינקל זצ"ל וחיפש חברותא, הציעו לו חשובי האברכים שכדאי לו ללמוד בחברותא עם הגר"ז, ואכן הם החלו ללמוד יחדיו תקופה ארוכה, כשבנו מרן הגר"צ זצ"ל לימים ראש הישיבה הצטרף אף הוא ללימודם. לימים התבטא הגר"צ פינקל זצ"ל שהוא רואה בהגר"ז כרבו המובהק ואף הוסיף ואמר שממנו למד האיקר ניתן ללמוד דף גמ' בעשר דק' בלבד.

בהזדמנות שח מרן הגר"צ פינקל זצ"ל לפני חבר תלמידיו: "היה תקופה שלמדתי עם הגר"ז קרויזר זצ"ל ה' דפים ביום במשך חמישים דקות גמרא ורש"י, וכשעשינו סיום היה מוציא בקבוק יין ועוגות ועשינו 'לחיים'. באמצע הלימוד לפעמים היה נרדם לשניה, ומיד היה דופק ברגלו ואומר - נו זונדל ווייטער... אז ראינו אצלו מהו יששכר חמור גרם, והיה

שנות נעוריו

הגר"ז זצוק"ל נולד ביום כ"ז תשרי תרפ"ז, לאביו הגה"צ רבי צבי הירש קרויזר זצוק"ל מגאוני וצדיקי ירושלים, שזכה להעמיד בנים גדולים בתורה וביראה שהאירו את העולם בתורתם ובצדקותם. בבית גדול זה ספג אהבת התורה ללא מיצרים, ובצל כנפיו של האב הגדול שאב לנשמתו את האווירה הקדושה.

עוד בהיותו ילד קטן כאשר נכנס ללמוד בת"ת "עץ חיים", הוכר בכישורונותיו הברוכים ובשקידתו העצומה כאשר מחנכיו הועידוהו לגדולות. בהתמדתו הנדירה בעמל ביגיעה רבה בליבון עמקי סודות התורה יומם ולילה, צלל לעומקה של תורה באופן נדיה יחד עם זאת כבר בימים ההם נודע בצדקותו המופלגת, עד שמאז היותו בן תשע, נהג כל לילה לערוך 'תיקון חצות'.

הגר"ז זצ"ל קיבל תורה מרבו הגר"ח הקלמן זצ"ל, שהיווה עבורו דמות לגדול על ברכי התורה והעבודה.

לימים התבטא ואמר לאחד מבניו כי ביום הבר מצוה הוא קיבל על עצמו שתמיד יהא לנגד עיניו הכתוב 'שיויתי ה' לנגדי תמיד'.

בנו הגדול הגר"ר חיים שליט"א סיפר בימי ה'שבעה' כי בהיותו בגיל י"א בלבד כאשר היה בא לביהכ"נ בשכונת שערי חסד היו הגאונים הנודעים רבי דוד בהר"ן זצוק"ל ורבי יעקב משה חרל"פ זצוק"ל מזיזים עצמם ממקומם לפנות לו מקום בכדי שלא להפריעו מלימודו.

בישיבת 'עץ חיים'

בבחרותו המשיך ללמוד בישיבת עץ חיים, רבותיו בישיבה בראותם שהוא בור סוד שאינו מאבד טיפה, פתחו לפניו את אוצרות מעיינות החכמה, להשקותו מבאר התורה בסוגיות הש"ס בעומק העיון, והשתעשעו עמו רבות בפלפולי דאורייתא בהיותו מביע את תענוגו העילאי להלך עמם בפרדס התורה. כבר מאז נודע בגודל יגיעתו בתורה בכל כוחותיו. ברבות השנים כשחפצו אותם גדולים להראות לתלמידיהם מהי דמות אמיתית של בן עליה אמיתי, אמרו שיביטו בתלמידים רבי זונדל זצוק"ל לראות עד להיכן ניתן לגדול ולהעפיל בתורה וביר"ש.

אחד מזקני ירושלים סיפר בימי ה'שבעה' כי כאשר למד בבחרותו בישיבת עץ חיים ניגש אליו הגר"ז בחילת הזמן ואמר לו שהוא רוצה לעשות מבצע ללמוד עמו יחד כל יום י"ד דפי גמ' וכך יגמרו את הש"ס במשך זמן אחד. הלה סיפר, כי ביום הראשון עוד הצליח לעמוד בקצב, אולם למחרתו כבר לא הצליח לעמוד בקצב של הגר"ז, וכך המשיך ללמוד לבד עד שסיים את הש"ס כולו עד סוף הזמן.

באהלה של תורה

בהגיע לפרקו נישא לרעייתו ע"ה בתו של הגה"צ רבי אהרן יעקב פרוש זצ"ל מצדיקי ירושלים, מיד לאחר נישואיו קבע את לימודיו בביהמ"ד בבתי ברוידא, שם שקע בתורה בכל כוחו ללא הפסק עם גאוני

לברך ככוונה ובירך את כל אחד ואחד שגם יזכה לסיים מסכתות...

בישיבת מאה שערים

בתקופה מסוימת החל למסור שיעורי עיון מעמיקים בישיבה לצעירים 'מאה שערים' שם זכה להעמיד תלמידים גדולי תורה אשר העידו כי בזכות שיעוריו העמוקים ובשילוב אישיותו הגדולה כשנגד לעיניהם ראו דוגמא מוחשית של אדם השלם, ת"ח מופלג הבקי בכל חדרי התורה ובזכותו יכלו להתעלות בתורה ברום המדרגות.

שנים רבות אף מסר שיעור בדף היומי ב'מזכרת בתיה', שומעיו העידו כי בשיעור היה מקיף את כל מכמני הש"ס והסוגיות הקשורות לגמ' שלימד, ובכדי להבין את השיעור היטב היו צריכים להתכונן לשיעור מספר שעות בריכוז גדול.

תלמידיו הרבים היו כרוכים אחריו באהבה ובהערצה. שותים היו בצמא את דבריו אשר היו קלילין לעיניים. חן וחסד הוצק בשפתותיו, והיו הדברים היוצאים מפיו מאירין ושמהין כנתינתן מסיני. בשיעוריו היה מלמד את שומעיו לקחו כיצד לומדין ושוקלין, כיצד שואלין ומקשיין וכיצד מתרצין ומיישביין. יד ביד, צעד בצעד, ביד אמן פדגוג מומחה, היה מנתב אותם להבנת הסוגיא על יסודותיה, לחדור באזמל חד ופולח לנבכייה, לסקל את הקשיים והספקות הצדה, עדי היה העקוב למישור והרכסים לבקעה.

בערוב ימיו

בערוב ימיו נחלש ביותר, אולם למרות זאת המשיך בסדריו הרבים. בשנותיו האחרונות התגורר בבית בנו הגר"ז שליט"א ברחוב רש"י בשכונת זכרון משה, בתקופה זו זכו תושבי השכונה להתבטש מאור תורתו בהיותו מהמתפללים בביהכ"ס זכרון משה, ורבים היו באים לראותו משתפך לפני קונו בעבודת התפילה כתינוק המתחטא לפני אביו, בדמעות אצורות ובהתרגשות ולהבת קודש.

בח' לחודש אייר נלקח הגר"ז לעולמו, ובו ביום ליווה רבבות מבני ירושלים ומחוצה למנוחות עולמים תנצב"ה.

מקורות: יישר כח גדול לידידיו הרב יעקב הייזלר שליט"א על סיועו הרב בהכנת מאמר זה.

במשך מספר שנים עבר להתגורר בבני ברק לכהן כמלמד בת"ת תשב"ר בכתה הישיבתית הגבוהה. בתחילה דר בחדר בישיבת בית מאיה, ולאחר מכן הזמינו רבי אברהם רייסנר שליט"א לדור בביתו לאחר שלימד את בנו בת"ת. באותה תקופה אף למד בכולל הלפרין. ר"א רייסנר שליט"א סיפר, שהכלי מיטה בביתו לא נראו מעודם משומשים, ופעם כששנו שאל אותו לפרש הדבר, גילה ברגע של גילוי לב כי מעולם לא נכנס למיטה, והשתמש בכך רק למראית עין. עם זאת ההכרת הטוב היתה מדה טובעה בו שלא ידעה גבולות, וכך כל אימת שהיה מגיע לעיה, לאות הכרת הטוב היה מדדה אף בקושי זמן רב בכדי להכנס לומר תודה על שנות שכנותו בבית משפ' רייסנר.

בתקופה זו התקרב לגדולי ישראל ששכנו בבני ברק, ומסופר כי באחד הימים שאל מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל את אביו מרן הסטייפלר זצוק"ל שיראהו דמות של עובד ד' שראוי להתחקות אחר הנהגותיו, אביו הסטייפלר זצוק"ל הראה לו על דמותו הנשגבה של הגר"ז זצ"ל שראוי לגדול כמותו.

בישיבת טשעבין

במשך עשרות בשנים אף שימש כנ"נ בישיבת טשעבין, התלמידים בישיבה ראו בו דמות פלאית של גאון וצדיק עילאי וכך זכו לקבל תורה ויראה ממנו. היה זה מחזה מרנין לראותו גם בעת שיבה וזקנה מידי יום הולך רגלית מביתו בשכונת 'כנסת' ועד לישיבת טשעבין. לגיונות של אלפי תלמידים הושפעו מאישיותו הדגולה והקורנת וזכו לקבל תורה מאחד מנקיי הדעת שבירושלים של מעלה.

סיפר אחד מתלמידי ישיבת טשעבין: "יום אחד היה אמור להתקיים שמחת הנישואין לנינו של הגר"ז. נגשתי לשאול את הגר"ז שאלה מסימות בגמרא. אחרי שענה מה שענה ברכתי בדרך אגב ברכת מזל טוב לרגל השמחה במעונו. הודה הגר"ז ואמר לי: אם הינך יודע מחתונות ניני אולי יש לך מושג איפה החתונה מתקיימת?...

אותו תלמיד מוסיף ומספר: "פעם זכיתי להיות לידו בעת שגמר את אחת מהמסכתות שבש"ס, הגר"ז הוציא מכיסו כיבוד למשתתפים: קלמטינה! קלפו ונתן לכל אחד מהנוכחים פלח מהקלמטינה וביקש

שכן בספריו עומד על דברים שבפשוט, ומתרחץ ללומד קושיות בהבנת הדברים בכדי שלא יצא ללומד שגגה מתחת ידי, ויוכל להמשיך לצלול בעומק הסוגיא, ולעלות בחכו חידושים ציצים ופרחים כדרכה של תורה. גם ספריו "אור החמה" בהלכה נודעו לשם דבר בעולם ההוראה, כשבספריו יורד לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, ומביא דבר דבר על אופנו באופן מסודר ומקובל. וכן הוציא סידור תפילה מדוקדק והגדה של פסח ומהילים עם פירוש 'אור החמה'.

את ספריו חיבר ביגיעה רבה לילות כימים, ומהם ניתן ללמוד על גאונותו העצומה וידיעותיו המרובים בכל מכמני התורה, ואכן זכה שספריו נתקבלו בחיבה בקרב בית ישראל ורבים הביאו את הברכה לביתם והתענגו מנועם זיוום.

סיפור מופלא בענין זה סיפר לימים ש"ב רבי מרדכי פרוש, שפעם אבדה להגר"ז מחברת שלימה שהיתה גדושה בחידושי תורה אותם התעתד להוציא בספרו, וכשראה כי המחברת אינה בנמצא הצטער צער נורא. לא עברו אלא מספר שעות ורבי מרדכי מצא מחברת מלאה בחידושים ולא ידע של מי המחברת, והוא ניסה לשאול עוברים ושבים, אם יודעים הם מי הוא בעל המחברת, כשראו זאת אלו וזיהו את כתבו הבהיר של הגר"ז, מיד אצו לביתו להשיב לו את האבידה.

רבי מרדכי סיפר בהתרגשות - כי מי שלא ראה את השמחה העצומה שהיתה לו להגר"ז, עת שקיבל לידי את אותה מחברת מלאה בחידושו עליהם עמל זמן רב, לא ראה שמחת התורה מימיו, והיה זה מחזה מרנין כל לב לראות מהי שמחת תורה אמיתית.

מרבץ תורה

כל ימיו לא היה לו בעולמו אלא ד' אמות של גיעת התורה. כל רגע בחייו היה מוקדש ללימוד התורה כאשר עמד תמיד על המשמר שלא לאבד אף רגע מחייו לבטלה. הגר"ז לא איווה לקבל על עצמו כל משרה רשמית למרות הפצרות ובקשות רבות. אולם כאשר נאלץ לעשות למחיתו החל להרבץ תורה בישיבות ובתנ"ס רבים בירושלים ומחוצה לה.

עשרות בשנים עסק במלאכת קודש של עבודת החינוך, כך שימש כבחן במוסדות התורה של קמניץ שנים רבות כאשר תלמידי הישיבה וראשיה ראו בו דמות של גברא רבה ונקשרו בו בכל מאודם.

כך נבחר להרבץ תורה בישיבת לוצרן

הגאון ר' זונדל קרויזר זצ"ל סיפר מעשה מופלא שהיה לו עם מרן הגר"א"ל שטיינמאן זצ"ל. הייתה תקופה שבגלל הוצאות נישואי ילדיו שימש כמלמד בכתה ח' בת"ת תשב"ר בבני ברק. והנה באחד הימים הלך רבנו הגר"א"ל להתפלל מנחה בישיבת 'אהל יעקב', ועד שהתקבץ מנין ראה על השולחן את הספר 'אור החמה' עמ"ס בבא מציעא שחיבר הגאון ר' זונדל, והתבונן בארבעה מקומות בספר ונהנה מאוד.

אחרי התפילה שאל רבנו אברך אחד מהיו מחבר של הספר, ואמר לו: "רבי זונדל קרויזר, שנמצא כעת בבני ברק לרגל עבודתו כמלמד בתשב"ר, משום שהוא זקוק לכסף לחתן ילדים".

באותו ערב פנו לרבנו מיישיבת לוצרן שבשווייץ שהם מחפשים ר"מ לישיבה, ושאלוהו האם יש לו להציע להם איזה מועמד. התבונן הגר"א"ל ואמר: 'הרי לא בכדי התפללתי היום בישיבת אהל יעקב, וראיתי שם את הספר 'אור החמה'. כנראה ההשגחה רצתה שהוא יהיה הראש ישיבה שם... והציע להם את הגר"ז. ומאחר והם חששו קצת שיהיו ירושלמי ממותו לא יתאים כ"כ לסגנון ישיבתם, טרח רבנו והביא להם עוד כמה וכמה ת"ח שאצלם יוכלו לברר עליו, ואכן נגמר הדבר בכי טוב והוא כיהן שם בישיבת תקופה ממושכת. לימים שאלו מנהלי הישיבה את רבי זונדל

בשעה שבע בבוקר בביתו. באותה תקופה התפלל תפילת שחרית כותיקין, ובשבע בבוקר כבר התייצב בבית אחיו שבשכונת עזרת תורה.

היתה תקופה שלמד עם הגאון רבי זונדל קרויזר סדר קדשים, יחד איתו ישבו אצל הגר"ז הג"ר פנחס גרין וכן אביו של רבינו, רבי אליהו מאיר (לו היו קביעותיו נוספות עם הגר"ז). סיפר רבי פנחס שהיו לומדים יחד, סדר הכנה של ארבע שעות, כדי לקלוט את תורת הגר"ז, שכידוע לא מאריך בדיבור. לפעמים היה רבי זונדל סוגר את עיניו ומסביר את הסוגיות בעל פה, עם רש"י תוס'. הערות רבות שהעירו הראה להם שכבר עמד עליהם ונכתבו במחברותיו (מהם יצאו לימים ספרי "אור החמה").

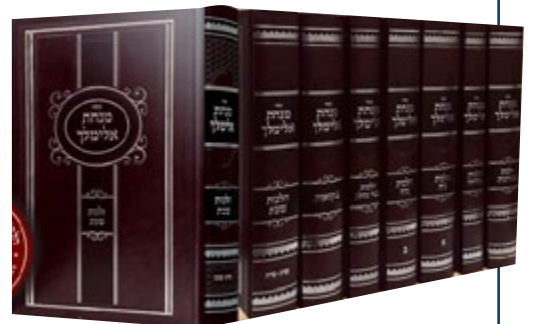

הגר"ז רבי זונדל קרויזר בביקור בסוכת רבינו

מנחת אלימלך על סדר השו"ע

הספר הוא פרי יבולו של
הרב ר' אלימלך אללעך שליט"א
ראש חבורה בישיבה הק'.

"מנחת אלימלך" – ביאורים ובידורים, הערות והארות בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים. סיכומים וצינונים בדעות הפוסקים, השולחן ערוך ונושאי כליו. על סדר השו"ע.

לעת עתה יצאו לאור כרכים על בהלכות כדלהלן: תערובת | מליחה | נדה - ב' כרכים | בשר וחלב | מקוואות | שבת - ב' כרכים.

שעת צאתו לאור עולם של כרך חדש בסדרת הספרים החשובה והמועילה 'מנחת אלימלך' היא הזמנות נכבדה להיכרות והעמקה בין בתרי הספר למי מחובשי בית המדרש ושוכני בד' אמות של הלכה שעדיין לא נחשפו או לא עמדו על היקף ועומק היצירה הנכבדה אשר זיכנו בה הגאון המחבר רבי אלימלך אללעך שליט"א, מחשובי מרביצי התורה וההלכה בירושלים עיה"ק בהיותו ראש חבורה בישיבה הק'.

כמעשהו בראשונה בכרכי הסדרה המקיפים מלבד הלכות שבת גם את הלכות נדה ומקוואות, מליחה ותערובות ובשר בחלב. כך גם בכרך החדש על סימנים ש"ט-שכ"ז ותקט"ו מהלכות שבת, פורט ומחוויר הגאון המחבר כשמלה את הצעתה של הלכה ממקורה, בשפה ברורה השווה לכל נפש ומרנינה לב.

ההוגה והמעייין מקבל מבט סדור על הנושא כולו,

ביאורים ובידורים, הערות והארות בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים על הסוגיות הנוגעות בעניין ובדברי נושאי כלי השולחן ערוך, עם סיכומים וצינונים בדעות הפוסקים בהיקף ורוחב יריעה.

כעדותו של גאב"ד ירושלים הגאון הגדול רבי יצחק טוביה וייס זצוקללה"ה נתקבלו ספריו הקודמים של הגאון המחבר שליט"א באהבה בין צורכי דרבנן ויש בהם תועלת ללומדי תורה והוראה. ולא בכדי נתקבלו באהבה, שהרי כל מי שיש לו חך טועם, ושם עיונו בסוגיה שבה הוא עומד, כעת, מצא בספרי 'מנחת אלימלך' איזו תועלת, אם בהבנה ישירה או בידיעה חשובה.

וגם בין כתלי בתי המדרשות, מצאו ברכה מרובה בכרכי הסדרה, שכן בהירותם הנפלאה של הספרים סייעה לרבים לסכם לעצמם את הסוגיות הנלמדות במלוא היקף משאה ומתנה של תורה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ולהעמיד בידם קניינים של נצח של תורה ברורה והלכה ברורה במקום אחד.

את הספרים ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות - המופץ ע"י 'קולמוס'.

המערכת מברכת את הרב המחבר שליט"א שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

נשמח לקבל מאת בני הישיבה מחברי הספרים את חיבוריהם, נא לשלוח למייל mir.kenes@gmail.com

מבאר רבותינו

מה בין דיבור לפטפוט

ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות (יד, ד).

כידוע גדול עונו של המדבר לשון הרע ונחשב לחמור יותר מג' עבירות, כלשון התוספתא המובאת בפירוש המשניות להרמב"ם: "ולשון הרע כנגד כולם" (בפיה"מ אבות א, ז). בזה מציגה התורה את הדבר והפטפוט בגנותו, וכפי הנראה זוהי התביעה החזקה ביותר - תביעה על עיקר חינוכו של האדם. כאשר הפה מופקר יש כאן חוסר אנושיות והעדור חינוך. הדיבורים של אדם כזה דיבורי ציפורים הם ולא על מין האדם ייחשב אלא על מין בעלי החיים, ואם אדם אין כאן מה כאן?!

על מאמר רבי דוסא בן הרכינס (אבות פ"ג, מ"ב) בד' דברים שמוציאים את האדם מן העולם וביניהם גם שיחת הילדים, אומר הרמב"ם בפירושו שם: "שאלו הדברים מונעים ומבטלים מעלת האדם עד שיצא מן העולם והוא אבד".

נוראים דברי הרמב"ם למתבונן - המאבד מעלת האדם, מאבד הכל! (ילקוט לקח טוב).

למדנו מדברי הרמב"ם, שכל דיבור שאין בו תועלת נקרא דיבור מאוס. ובכלל זה אפילו סקירת אירועים היסטוריים, אם אין בהם תועלת להתבוננות וללימוד מוסר השכל גם אלה נמנים כדברים בטלים ונחשבים למגונים ומאוסים.

כח הדיבור וענינו נורא עד למאד, שכן בו מתבטאת כל מעלת האדם ויתרונן על הבהמה. על הפסוק (בראשית ב) "ויהי האדם לנפש חיה" אומר התרגום: "לרוח ממללא". מכאן שהדיבור בא מנשמת חיים אשר נפח הבורא מאתו-עצמו באדם והוא חלק אלוק ממעל (להבין ולהשכיל), והאדם מזלזל בכח נפלא זה ומורידו לדרגה של פטפוט דברים בעלמא, כפטפוט הציפורים?!

ממה נובע ריבוי השיחה בדברים בטלים חסרי כל תועלת? - מאבדן ההערכה לגודל ערכו של הדיבור בזולתנו מבחינים אנו בנקל בחסרון זה, ולעתים מרגיש אני זאת גם בעצמי - אומר רבינו ירוחם זצ"ל.

לפי שנגעים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוט דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפרים שמפטפוטין תמיד בצפצוף (רש"י).

דיבור חסר תועלת - אומר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל בספרו **"דעת תורה"** - נקרא דיבור נמאס.

דבר זה למדנו מפירוש הרמב"ם על המשנה "שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה" (אבות פ"א) בפירושו שם, מונה הרמב"ם חמישה סוגי דיבור, ואלו שלשת הראשונים: א) הדיבור שיש בו מצוה כגון קריאת התורה ולימודה וכו'. ב) הדיבור האסור ג) הדיבור המאוס אשר אין בו תועלת לאדם, וגם אין בו עבירה. בזה כלול למעשה הדיבור השגרתי בין בני אדם על המתרחש בעולם, ועל מנהגי בני אדם שונים על מצב בריאותם ומעמדם הכלכלי וכדומה. דיבורים אלה נקראו בפי חכמים "שיחה בטילה".

בחסות

הליכה יומית קבועה משפרת את הריכוז
ואת יכולת הלמידה

בחסות *3833 מאוחדת